

Architectuurwandeling

Oosterheem Het Veld, De Hoven, De Waterrand, De Wadi & Heemburgh

Dit is de plek.

TIP

Neem een verrekijker mee, voor het spotten van vogels. **Veel kijkplezier!**

RR halte Willem Dreeslaan

6,4 km

RandstadRail op palen

Wonen in het oosten van Zoetermeer

In Nederland werd in 1993 de bouw van een grote hoeveelheid nieuwe woningen aangekondigd. Meer dan 800.000 stuks zouden in ongeveer 20 jaar tijd, in of direct langs de bestaande steden gebouwd gaan worden. Zoetermeer zou eigenlijk geen Vinex-wijk (Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra) krijgen, omdat bouwen aan de oostzijde van de stad het landschap van het Groene Hart zou aantasten. Toch resulteerde de volkshuisvestingsproblematiek van toen in de regio, in een grote uitbreiding van Zoetermeer met de wijk Oosterheem; een thuis in het oosten van de stad.

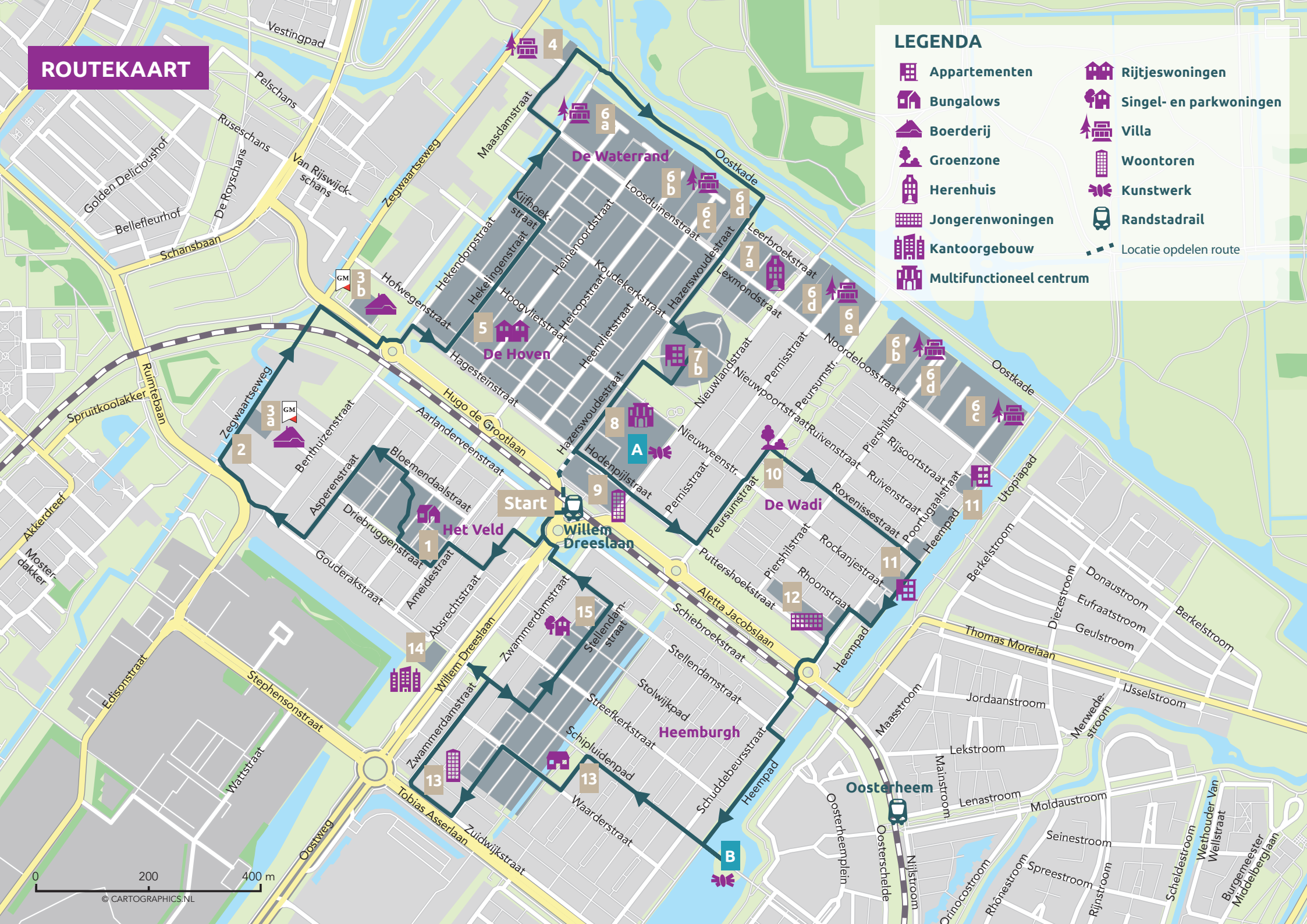
RandstadRail op palen

In 1994 werd besloten tot de bouw van de woonwijk met 8.500 woningen. Met al die woningen kwamen ook allerlei voorzieningen – onder andere een groot winkelcentrum, bedrijven, gezondheidsinstellingen – én een extra arm aan de bestaande Zoetermeerlijn. Direct bij aanvang van de bouw van Oosterheem werd de Zoetermeerlijn doorgetrokken. Een nieuwe ontwikkeling voor dit vervoerstraject was het vervangen van het zware spoor met de NS-trein de Sprinter door de veel lichtere RandstadRail. Deze lichtere tramverbinding, de lightrail (met Den Haag) is in Oosterheem tot aan de halte Javalaan niet over een dijklichaam geleid, maar opgetild op palen. Wandel met deze route op zak onder de bijzondere lightrailverbinding door. Van Het Veld naar De Hoven, via De Waterrand, De Wadi en over de Heemkanaalkade naar Heemburgh en weer terug naar de Willem Dreeslaan. Wandelen van A t/m Z! Dit zijn de beginletters van de straatnamen. De straatnamen in dit deelplan 1 met Heemburgh hebben allemaal Zuid-Hollandse gemeentenamen.

ROUTEKAART

LEGENDA

- Appartementen
- Bungalows
- Boerderij
- Herenhuis
- Jongerenwoningen
- Kantoorgebouw
- Multifunctioneel centrum
- Rijtjeswoningen
- Singel- en parkwoningen
- Villa
- Woontoren
- Kunstwerk
- Randstadrail
- Locatie opdelen route

0 200 400 m

De route is eventueel op te delen in twee korte routes van ongeveer 3 km. Zie de stippellijn op de kaart.

72 WONINGEN ■ Berkenweide, Boekhorststraat, Den Bommelstraat ■ PBV Architecten, Wolbrand van der Vis ■ 2001-2002

Project Berkenweide in wijkdeel

Het Veld heeft het karakter van een klein bungalowdorp in een Drents zwerfkeienlandschap. Herken je de grasheuvels, het zand, de keien en de berkenbomen? De huizen in dit project hebben twee woonlagen, horizontale lijnen en bruine houten geveldelen. De bovenste verdieping steekt uit over de onderste waardoor er overkapte entrees zijn ontstaan. De 'rijtjes' van zes geschakelde woningen met een plat dak worden verlevendigd door één naar voren springende gevel in een afgeplatte punt met witte daklijst.

2 ZEGWAARTSEWEG

De geschiedenis van dit karakteristieke en hooggelegen historische bebouwingslint mét wetering gaat terug tot in de 13de eeuw. Kort na 1200 vonden in Zegwaart de 1ste ontginningen plaats. Het moeras werd door groepjes boeren als landbouwgrond in gebruik genomen.

HOEVE WILDRIJK ■ Zegwaartseweg 49 ■ 1819

De hoeve die in 2007 in een zeer vervallen staat verkeerde, is na sloop, zorgvuldig in dezelfde stijl weer opgebouwd. Sinds de 2^{de}

helft van de 16de eeuw hebben al mensen op deze locatie gewoond. Hoeve Wildrijk met haar zogenaamde ingezwenkte voorgevel onder een rechte kroonlijst was er vanaf 1819. In de keuken bevinden zich tegeltableaus uit de jaren twintig van de vorige eeuw. Ze verbeelden boerenarbeid door het jaar heen.

SARA LYDIAHOEVE ■ Zegwaartseweg 59 ■ aannemer Willem van Os ■ 1892

Deze voormalige boerderij is genoemd naar Sara Lydia

Reepmaker die eigenaresse was van omstreeks 1937 tot 1969. Na jaren van verval is de hoeve in 1999 verkocht. Vlak voor de restauratie brandde hij geheel af. Het gebouw is een nauwgezette reconstructie van het origineel dat in 1892 werd gebouwd. In 1903 kwam het zomerhuis aan de linkerkant erbij. Zowel de boerderij als het zomerhuis hebben een gedecoreerde dakrand met makelaar (middenstijl).

'Living on the edge' VILLA MET RIETEN KAP ■ Maasdamstraat 38 ■ Arjen Reas Architecten ■ 2010

Een villa waarin het rustig wonen is aan de rand van de stad gebouwd op een plek waar stad en buitengebied

elkaar ontmoeten. Hedendaags en landelijk waren de thema's en de opdracht voor de architect. Met een traditionele huisvorm (zadeldak) maar gedekt met fijn riet tot aan een glad gestucte plint. Evenwijdig aan de structuur zijn er verticale openingen gemaakt die de bewoner door de gehele woning zicht geven op de omgeving en zorgen voor invallend daglicht. De villa heeft op Dag van de Architectuur 2012 een gedeelde 1^e plek voor de Gemma Smid Architectuurprijs gewonnen, samen met de villa aan Cyprus 63.

DE HOVEN ■ Hekendorpstraat, Hekelingenstraat, Heinenoordstraat, Heicopstraat, Heenvlietstraat, Hoogvlietstraat, Hazerswoudestraat, Koudekerkstraat, Hagesteinstraat en Loosduinenstraat

Wijkdeel De Hoven dankt zijn naam aan de wijze waarop de rijen huizen ten opzichte van elkaar zijn geplaatst. Twee rijen huizen zijn dwars op de richting van de overige rijen en straten geplaatst. Twee pleinachtige 'hoven', autovrij en groen zijn het resultaat. De woningen liggen aan brede woonstraten, hebben onder andere donkere langskappen met royale dakoverstekken en hebben afwisselend erkers of over de volle breedte uitgebouwde gevels. Aan de randen van het wijkdeel zijn rijen woningen met gevels over drie verdiepingen, karakteristieke verticale accenten in de gevel en platte daken.

6 DE WATERRAND grenst aan de uitloper van het Bentwoud en bestaat geheel uit villaparkjes in gevarieerde architectuur 2002-2004

6A. DE IDYLLE ■ Mathenessestraat, Meerdervoortstraat, Oudshoornstraat ■ Inbo Architecten

Traditioneel Hollandse huizen met hoge en speels geknikte kappen gedekt met een gevlekte oranje pan.

6B. WONINGEN ■ Ouddorpstraat, Meerkerkstraat, Melissantstraat ■ Waals, Zeinstra en Klunder architecten

Modernistische villa's met platte daken en een speelse blokverdelingen in witte baksteen. Ook langgerektere varianten direct grenzend aan het water langs de Oostkade.

6C. VILLA'S TERRA NOVA ■ Oukoopstraat, Overschiestraat ■ architect Nord, Middelburgstraat

De ruime woningen hebben een zakelijke uitstraling door de grijze schilddaken en de grijze en zwarte horizontale banden op wit in de gevel.

6D. VILLA'S Naardermeer ■ Molenaarsgraafstraat, Nieuwenhoornstraat, Oudshoornstraat ■ Karin Benraad

Deze woningen hebben enorme hoge (ook bolle) kappen gedekt met oranje pannen en lijken op Noord-Hollandse stolpboerderijen.

6E. De Rietzanger, WATERRANDVILLA'S ■ Ottolandstraat, Oostvoornestraat ■ architecten Claus en Kaan

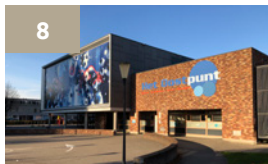
Deze langgerekte woningen zijn 'over de breedte' georiënteerd. Wonen, eten, slapen ligt gelijkvloers achter elkaar met oriëntatie op de eigen tuin. De villa's hebben een vrije indeling en zijn gebouwd langs of rondom een binnenplaats (cour).

HERENHUIZEN EN APPARTEMENTEN de Agora ■ Leerbroekstraat, Lexmondstraat, Kortlandpad ■ Theo Verstralen Projectarchitect, Akropolis Architecten ■ 2001

7A Vier rijen van acht herenhuizen met platte daken en een diagonale rooilijn en steeds een pastelkleurige gevelbekleding met een witte pilaar vormen een karakteristiek speels en postmodernistisch woonbuurtje met die duidelijke knipoog naar de klassieke bouwkunst.

7B De Agora (de marktplaats) of het 'Ovaal' is een appartementencomplex dat bestaat uit vier losstaande delen die samen een ovaal op de kaart vormen en een groene 'agora', lees binnenplein omsluiten. Let eens op het metselverband van de ommuring van de laaggelegen balkons.

De Rotterdamse architect Theo Verstralen, (1948-2021), heeft altijd een hart gehad voor sociale huurwoningbouw in stadsvernieuwingprojecten in heel West-Nederland. In Oosterheem realiseerde hij 400 nieuwbouwwoningen. In 1973 richtte hij samen met Leo Kathman Akropolis Architecten op. Theo Verstralen in Zoetermeer magazine 2005 over het project het Ovaal: "Het project van het Ovaal is bijzonder geslaagd; in de collectiviteit van het gebouw en de binnenplaats is er ook voldoende ruimte voor het individu. Het is fantastisch om te zien dat bewoners voor hun deur koffiedrinken, genietend van de omgeving en de kinderen op die binnenplaats spelen."

8

MULTIFUNCTIONEEL VOORZIENINGENCENTRUM HET OOSTPUNT ■

GAJ Architecten ■ 2001-2002

Dit in opdracht van gemeente Zoetermeer en Stichting Ipse

gebouwde centrum biedt plaats aan een sportzaal, twee basisscholen, kinderopvang en Moskee Assalam Zoetermeer (Stichting ICZ) én een woontoren. De sportzaal is op het eerste verdiepningsniveau en creëert hiermee een overbouwd stuk buitengebied. Op de rechthoekige kavel zijn de verschillende bouwvolumes om rotonde voor langzaam verkeer, brengen en halen gesitueerd.

9

WOONTORENS Hodenpijl en St. Maartenrecht ■ Hodenpijl- straat ■ 2001-2002

Twee kloelke woontorens met namen die naar lokale geschiedenis hier in Zuid-Holland verwijzen.

Vanaf het RR-station Willem Dreeslaan zijn de twee goed zichtbaar. Onder een sedumdak in de plint van het gebouw zijn parkeerplaatsen opgenomen en bouwlaag op het maaiveld verbindt de beiden rechthoekige torens die haaks op elkaar zijn geplaatst. De korte rode gevel en de langere witte gevel zijn hierdoor in één beeld zichtbaar.

10

In wijkdeel De Wadi, zijn de straten gericht op de wadi. Ze zijn verbreed in hoven naar de wadi toe. Een wadi is de groene, lagergelegen zone mede bedoeld voor de regenafvoer. In een nat seizoen kan een gedeelte blank staan.

10.000 stappen zetten?

Dit is de plek.

De wadi biedt volop speelmogelijkheden en een ruimtelijke doorkijk naar de Oostkade en het aangrenzende Bentwoud.

11

APPARTEMENTEN Grand Canal ■ Heempad en Portugalstraat ■ Mei Architecten en Steden- bouwers ■ 2002-2004

Aan de voorzijde zijn deze half-ronde woontorens aan het Heemkanaal recht, hoekig en transparant met een elegante driehoekige overkapping als afsluiting van de 'kanaal'-gevel. De vormgeving met deze punt, als de boeg van een schip, doet maritiem aan. In ieder torentje bevinden zich 24 portiekflat-woningen.

12

JONGERENWONINGEN ■ Putterhoekstraat 62-312 ■ Marlies Rohmer Architects & Urbanists ■ 1999-2004

Dit complex van sociale huurwoningen heeft een opvallende vormgeving met op de hoek Puttershoekstraat-Portugalstraat een enorme dragende Y van stalen I-profielen. De stalen profielen zijn in iedere verdieping zichtbaar gelaten en kragen steeds iets verder uit naarmate de verdiepingen hoger worden. Op de hoek vijf woonlagen en in de rest van het L-vormige complex drie woonlagen. De niet dragende gevelvlakken zijn ingevuld met lichtbruine baksteen in decoratieve rechthoekig concentrische patronen. Bij de entrees van de verschillende woonblokken is signaalrood de kleur voor gevel en portiekwanden.

Heemburgh onderdeel van deelplan 2 van Oosterheem is het vierkante wijkdeel met in de randen appartementen in laagbouw en eengezinswoningen, een strook met bedrijfspanden aan de Willem Dreeslaan en aan het Heemkanaal kadewoningen. In het midden van Heemburgh bevindt zich een singel omzoomd met groen.

13

In het woonproject Splinter, van Splinter Architecten bv, eengezinswoningen en gestapelde bouw, zijn aan de zuidwestzijde (Zuidwijkstraat), aan de Waarderstraat en de Streefkerkstraat. Op hoekwoningen (fel donkerrode baksteen) nestkasten voor gierzwaluwen meegenomen in de architectuur: natuurinclusief bouwen. Let ook eens op de wijze waarop de auto's aansluitend aan de achtertuinen een plek hebben gekregen, een compacte parkeeroplossing! De voorgevels grenzen aan ontmoetingsstraatjes waar kinderen veilig spelen.

14

KANTOORGEBOUW Sasma ■ Willem Dreeslaan 301 ■ Houweling Architecten ■ 2021

Samen met het glas worden de lamellen ingekaderd door een herkenbare witte S-vorm van

'Sasma' die de gevel domineert. De trap met de grote vide door het hele gebouw verbindt de verdiepingen met elkaar. Dit gebouw is in 2022 genomineerd voor de Zoetermeerse Gemma Smid architectuurprijs.

15

122 SINGEL- EN PARKWONINGEN Symphonie ■ Akropolis ■ 2004-2005

De woningen in dit project hebben allen lessenaarsdaken. De Parkwoningen zijn verdeeld over vijf lichtgekleurde woongebouwen met een boven- en een benedenwoning. De bovenwoning van twee verdiepingen heeft een vide en een terras. Op de hoeken zijn gezamenlijke fietsenstallingen.

KUNST OP DE ROUTE

A

Sportzaal Het Oosterpoort is verlevendigd door een zeefdruk van 165 vierkante meter. 'Het spel kent geen waarom' van Titia Ex

B

Birthmark, Hans van Houwelingen, gegalvaniseerd staal, 2013

Meer informatie?

Zie: <https://zoetermeer.kunstwacht.nl/kunstwerken>

Uitgave **Bureau Citymarketing Zoetermeer, 2022** ■ Tekst en illustraties **Klein Jantje Schrijfwerk** ■ Vormgeving **so mine design**
■ Cartografie **Cartographics** ■ Fotografie **Dick Valentijn, Alex Berendsen, Beeldbank Zoetermeer, ArchitectuurPuntZoetermeer**
en **Simone Langeveld**

